

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Identifikation

Kommunenumr. 475	Kommune Rudkøbing		
Kategori Bebyggelsesmønstre, landskabstyper og lokale udviklingstræk (2)			
Lokalitet Kystlandskabet			
Emne Fiskerlejer		Sted Spodsbjerg	
Registreringsdato forår 2002	Registrator JEJ/RM	Arkiv nr.	Løbenr. 12

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Sammenfatning

Kommunenr. 475	Kommune Rudkøbing	
Emne Fiskerlejer		Sted Spodsbjerg

Spodsbjerg rummer betydelige, men stærkt fragmenterede rester fra sine forskellige udviklingstrin fra færge- og fiskerleje, over fiskeri-, stations- og badeturistby til den nuværende situation, hvor færgefarten og især turismen udgør et væsentligt fundament i bysamfundets økonomi. Den stærke sammenblanding af ældre og helt moderne miljøer er ret usædvanlig for Langeland og kan virke som kultursammenstød, men afspejler på en koncentreret form væsentlige sider af samfundsudviklingen overført på en langelandsk kystby.

Bygningsmæssigt er Spodsbjerg stærkt præget af de mange sommerhuse. En del af disse påkalder sig interesse, fordi de sprænger alle normer for almindelig bygningsæstetik.

Langelandsbanens endestation ved færgelejet og det gamle badehotel på hjørnet af Spodsbjergvej og Pederstrupvej fremstår som byens største og mest velartikulerede bygninger. Fiskerihavnens samling af redskabsskure ved den åbne strand i havnen udgør tillige et bemærkelsesværdigt og pittoreskt miljø.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Signaturforklaring

Bevaringsværdige by- og kulturmiljøer

- Dominerende bygningsværk
- Dominerende bygningsværk
- Bebyggelsesmønster
- Bebyggelsesmønster
- Højdekurver
- Sigtelinier
- Udsigt
- Enkeltræ/Trærække
- Skov/Plantage/Krat
- Vej/Gade/Plads
- Græs/Grønning
- Jernbane
- Vand

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Naturgrundlag

Kommunenr. 475	Kommune Rudkøbing	
Emne Fiskerlejer		Sted Spodsbjerg

Terrænet i Longelse sogn er ret jævnt og lermuldet med mange hatbakker. Syd for den ca. 10 m høje Spodsbjerg Klint ligger et strandvoldsparti, Spodsbjerg Drej, som blev inddiget i 1953 til beskyttelse af de bagvedliggende enge, Spodsbjerg Sylt. Ved Næbbeskov længere mod syd findes endnu et inddæmet marint forland med afvandingssluse.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Kulturhistorie

Kommunenr. 475	Kommune Rudkøbing
Emne Fiskerlejer	Sted Spodsbjerg

Spodsbjerg var allerede færgested i middelalderen. Senere udviklede stedet sig til et beskedent udgangspunkt for omegnens bonde- og husmandsfiskere. I 1800-årene opstod en mere sammenhængende bebyggelse omkring færgeløbet. Et badehotel blev bygget i begyndelsen af 1900-årene og efter 1. verdenskrig opstod en sommerhuskoloni syd for Spodsbjerg, der udviklede sig til badeby og turistområde.

Færgestedet Spodsbjerg nævnes første gang i 1472, men er formentlig ældre. Herfra foregik sejladsen til Lolland fra en lille færgebro. Der opstod også en ubetydeligt fiskerbebyggelse, måske i renæssancetiden, og stedet var udgangspunkt for omegnens bondefiskere. I 1858 nævnes det at beboerne i Spodsbjerg har nogen bifortjeneste ved søfart og fiskeri, men allerede i 1873 at der ved Spodsbjerg har dannet sig et fiskeriselskab som har en betydelig bedrift.

Efter at Sydfynske Dampskibsselskab i 1884 havde overtaget færgefarten blev der anlagt en dampfærgebro med anlægsplads på nordsiden. På sydsiden opstod efterhånden en lille fiskerihavn bag en mindre mole, som udgik fra dampskibsbroen. Ved 1899 opførtes også en telefonstation og strandkontrollørbolig, og snart efter tog udviklingen fart. Et badehotel blev bygget i begyndelsen af 1900-årene, jernbanen kom til i 1911, havnen blev udbygget og de første sommerhuse ved Drejet opførtes.

I 1921 var der 62 gårde og huse med 224 indbyggere i byen, der havde toldkontrolstation, kro, badehotel, købmandsforretninger, cementstøberi, jernbanestation og postekspedition. Videre hedder det, at ved Spodsbjerg er der en udstrakt, fri badestrand, som nu er blevet et søgt badested. I 1950 fandtes en bymæssig bebyggelse med 235 indbyggere fordelt på 81 husstande. Afholdshotellet "Færggården", en feriekoloni opført 1945 af Skt. Georgsgildet og mange sommerhuse var tilkommet.

Sommerhusområdet blev stærkt udvidet i 1960'erne og 1970'erne og der opstod en campingplads. For at skabe plads til fritidssejlere anlagdes i 1994 en stor lystbådehavn med 180 pladser, og nord for havnen er en Put & Take sø på 2 ha udgravet. Også færgehavnen er blevet udbygget. En ny hurtigrute åbnede i 1975, den krævede nyt færgeløbet, ventesal, vejforbindelse. Åbningen af Storebæltsbroen har berørt færgeriet.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Der var format over datidens indkvartering. Her ses badhotellet Solvang fra 1913 på hjørnet af Spodsbjergvej og Pederstrupvej. Foto fra 1920'erne.

Langeland -atlas over byer, bygninger og miljøer

Kulturarvsstyrelsen · Kulturministeriet

Kortlægning og registrering af kulturmiljøer

Arkitektur og bebyggelse

Kommunenumr. 475	Kommune Rudkøbing	
Emne Fiskerlejer		Sted Spodsbjerg

Bygningsmæssigt er Spodsbjerg stærkt præget af de mange sommerhuse. En del af disse påkalder sig interesse, fordi de sprænger alle normer for almindelig bygningsæstetik. Nogle er sammenbygget på højst overraskende vis, andre har bare en ualmindelig og særpræget udformning.

To bygninger adskiller sig både ved deres størrelse og kvalitet fra byens øvrige huse. Det ene er Langelandsbanens endestation ved færgeløjet. Det andet er det gamle badehotel på hjørnet af Spodsbjergvej og Pederstrupvej. Men også fiskerihavnens samling af redskabsskure ved den åbne strand i havnen udgør et bemærkelsesværdigt og pittoreskt miljø.

Spodsbjerg Station er, som de to øvrige af Langelandsbanens endestationer, ekstraordinært udstyret.

Fiskerihavnens skurby udgør et særligt spændende miljø, hvor skurene ligger placeret ved den åbne strand.